

Neue österreichische Biographie 1815—1918. Zweite Abteilung: *Bibliographie zur neuen österreichischen Biographie unter Mitarbeit von Dr. Jaroslav Sutnar und dr. Julius Stockinger. Zusammengestellt von Hanns Bohatta.* Zürich—Wien—Leipzig. 1925. Amalthea Verlag.

Még a háború alatt indult meg Oswald REDLICH vezetése alatt az osztrák tudósoknak nagy vállalata, amely WURZBACH életrajzi lexiconjának és az *Allgemeine deutsche Biographie* folytatása, illetőleg kiegészítése-képen a volt monarchia (beleértve az időközben levált tartományok, mint Lombardia és Venezia) összes nevezetesebb alakjának életrajzát kívánja, egyelőre meg nem határozott számú kötetben közzétenni. Ehhez a sorozathoz járul azután tulajdonképen segédkönyvként a jelen munka, az életrajzirodalom bibliográfiája. Magáról a főműről itt csak annyit, hogy az eddig megjelent két kötet néhány szép és tartalmas életrajzzal (köztük igen sikerült ANGYAL Dávid arcképe TISZA Istvánról az első kötetben) örvendeztetett ugyan meg bennünket, de ha ilyen terjedelemben, ennyire laza szerkesztésben követik egymást az életrajzok, akkor végeláthatlan kötetekre lehetünk elkészülve, illetőleg szinte biztosan látjuk, hogy ilyen terjedelmű életrajzok mellett a mű befejezésére alig gondolhatunk.

Az előttünk fekvő bibliografia tulajdonképen a vállalat munkatársai részére segédeszközkül készült. Mégis «das Anwachsen ihres Umfanges, sowie die Erwägung, dass ein derartiges Verzeichnis über Sammlungen von österreichischen Biographien noch nicht herausgegeben wurde und doch auch ausserhalb des genannten Unternehmens sowohl dem Bibliographen als insbesondere dem Biographen und Geschichtsschreiber gute Dienste leisten kann, erzeugten den Gedanken, die selbstständige Ausgabe dieser Schrift zu versuchen».

A célkitűzés kétségkívül helyes volt, hogy a megvalósítás a magyar részben, miután a többiek felől bírálatot mondani az illető nemzetek szakfolyóiratai hivatottak, ennek mennyiben felel meg, mindjárt fogjuk látni.

Magáról a mű beosztásáról és anyagáról a szerkesztő, Hanns BOHATTA, egy rövid előszóban tájékoztat bennünket. Eszerint a mű három részre oszlik. Az első rész az általános (több tudomány vagy társadalmi osztály köréből vett) osztrák bibliográfiai munkák jegyzékét tartalmazza. A második rész tárgy szerint csoportosítja anyagát (csak a német nyelven

megjelent műveket tartalmazza), végül a harmadik tartományok illetőleg államok szerint állítja össze azoknak a műveknek a jegyzékét, amelyek *erre a korszakra* vonatkozó bibliografiai anyag található. Ebben a harmadik részben (68—78. ll.) van a magyar bibliografiai irodalom összeállítása, amely dr. STOCKINGER Gyula munkája.

Ez a magyar rész, hasonlóan a szláv bibliográfiához, a némettől bizonyos mértékig eltérő elvek szerint készült. Amíg ott nemcsak a biografikus tartalmú folyóiratok és hírlapok, hanem az általánosan ismert biografikus tartalmú művek (irodalomtörténetek, lexikonok stb.) felsorolását is mellőzte a szerkesztő, addig a magyar (szláv) részben ezek is bizonyos mértékben felsorolásra találtak, «weil in diesen Sprachen die selbstständige biographische Literatur nicht reich ist und anderseits die fremdsprachigen Zeitschriften hier mit deutscher Übersetzung des Titels wiedergegeben dem deutschen Forscher vielfach unbekannt sind».

БОНАТТА-nak azt az eljárását, hogy a német részből a nagy biographiai gyűjteményeket, amelyek úgyis ismeretesek, elhagyja, sehogy sem tudjuk helyeselni. Mert ez a bibliografiai összeállítás, amint hogy a magyar rész sem a magyar, hanem elsősorban a külföldi tudomány részére készült, szintén a külföldi (nem német) tudós világ használatára szolgál, azokat pedig igen sok esetben szükséges a német tudományban egyébként általánosan ismert művekről felvilágosítani. Hogy a magyar részbe ezek az általános érdekű munkák fel vannak véve, azt csak helyeselni tudjuk. Az összeállítás mikéntje azonban már kevésbé méltó az elismerésre.

Nyelvi és tudományos irodalmi elszigeteltségünk mellett elengedhetetlenül szükséges, hogy a külföld számára tájékoztatásul szolgáló bibliografiai műben az elsőrendű forrásanyag a kevésbé fontostól megkülönböztessék. SZINNYEI József *Magyar Írók-ját* nem lehet SÁRVÁRY Béla: *Történelmi visszhangok*, Pest, 1857. c. munkájával egy sorba állítani. Rég elfelejtett naptárak, vidéki hetilapok, amelyeknek biográfiai hírnagyja értékelés szempontjából ugyancsak harmadrendű, részletes felsorolása csak félreértésekre adhat alkalmat s amellet nem is szükséges okvetlenül. Azonkívül ilyen módszer mellett teljességről még megközelítőleg sem lehet szó. Aminthogy STOCKINGER is minden rendszer nélkül felsorol egy egész sereg munkát, amelynek az 1815—1918 évek biográfiáihoz édes-kevés vagy éppen semmi köze sincsen. Mit keres itt FEJÉRPATAKY László: *Magyar czímeres emlékek* Budapest, 1901/02, SÁNDOR István: *Magyar könyvesház* Győr, 1803 (!) c. műve vagy SZABÓ Károly

Régi magyar könyvtárának három kötete. Sőt a XVIII. századba is visszamegy a szerkesztő és közli WESZPREMI István munkájának (*Succincta Medicorum Hungariae et Transsilvaniae Biographia*, Lipsiae, 1774 ff.) a címét. Ezzel szemben mindazt felsorolni, ami kimaradt STOCKINGER összeállításából, ugyancsak meddő dolog volna (pld. BEÖTHY—BADICS *Irodalomtörténete, Magyarország vármegyei és városai* biográfiai szempontból igen fontos sorozata) itt csak épen néhány feltűnő tévedésére akarunk még rámutatni. A bibliografus szerkesztő a *Magyar könyvszemlét* csak 1892 óta ismeri, a *Magyar Történelmi Életrajzoknak* meg csak 1884—1894 között megjelent köteteit. A *Budapesti Szemlét* csak 1840-ből idézi, a *Magyar Történelmi Tár* mellől elhagyja a *Történelmi Tár* köteteit. Folytathatnók még szépszámmal a hiányok és hibák felsorolását, de azt hisszük ez is elég. Bárki meggyőződhetik az összeállítás módszertelenségéről, hiányairól és tévedéseiről, aki csak rövid időt is szentel átnézésére. Ilyen pongyolán nem szabad a magyar tudomány eredményeit külföld elé vinni.

—H.

Husztai József: *Platonista törekvések Mátyás király udvarában.* Pécs, 1925 8. r. 106. l. (Minerva Könyvtár. I. kötet.)

Az immár ötvenesztendős *multra* visszatekintő Magyar Könyvszemlének aligha van egy kötete, amelyikben kisebb-nagyobb tanulmány vagy adatközlés, esetleg polemikus értekezés ne foglalkoznék a magyar szellemi élet egyik örökbecsű kincsének MÁTYÁS király könyvtárának történetével. Ma már a Corvina-kutatások, megszabadulva egyrészt fantasztikus, másrészt hiperkritikus túlzásoktól, helyes módszerrel körülhatárolt mederbe terelődtek. Azonban, ha kissé gondosabban vizsgáljuk, hogy minő irányban értek el jelentős eredményt e kutatások, akkor két tényt állapíthatunk meg könnyű szerrel. Az egyik, hogy a kutatások szinte elenyésző csekély kivétellel, vagy a könyvtár külső történetével, vagy pedig a hozzátartozó könyvek leírásával, külsőségeinek tanulmányozásával foglalkoztak. Ellenben azok a problémák, hogy minő szellemi milieuban, minő szellemi áramlatok eredőjeképpen jött létre MÁTYÁS könyvtára, tulajdonképpen minő tartalmat jelenetnek és milyen irányzatot képviselnek a Corvina diszes kötetei, mind- eddig keveseket foglalkoztattak. Kétségkívül ezek a problémák épen összetettségük miatt nem közönséges képességű kutatóra vártak. Alapos történelmi tájékozottságon kívül, széleskörű könyvészeti (kódexirodalmi) ismeretek mellett, a CORVIN-könyvtár belső világának ismeretéhez nél-